

ruimtelijke kwaliteitsparagraaf

Aldtsjerk

- Het dorp Aldtsjerk
- Ruimtelijke kwaliteitsparagraaf
- De ruimtelijke kwaliteit van dorpen
- Gebieds-DNA
- Ontwikkeling van Aldtsjerk
- Dorps-DNA
- Kwaliteiten en kansen
- Ontwikkelingskansen

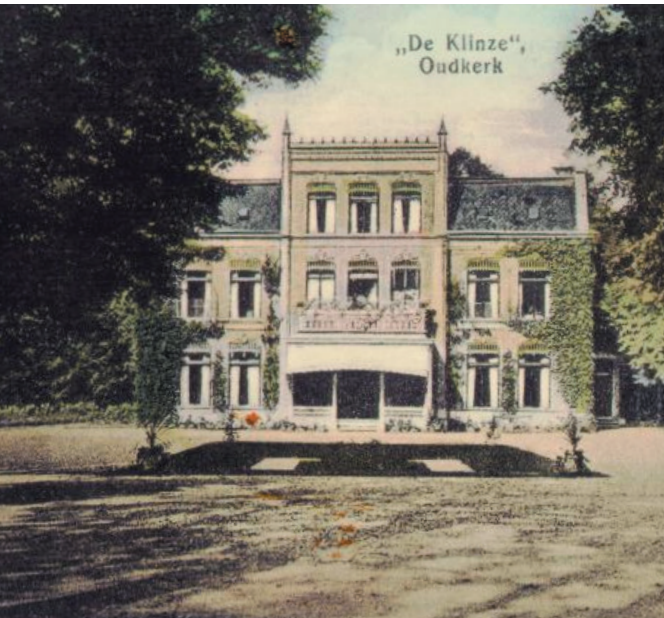

Aldtsjerk 1800

historische beelden van Aldtsjerk

Het dorp Aldtsjerk

Aldtsjerk is een streekdorp dat in de Middeleeuwen is ontstaan op de noordelijke uitloper van de zandrug waar ook de andere dorpen van Trynwâlden op liggen. Het dorp kreeg gestalte ten zuiden van de kruising van de weg van Leeuwarden naar Dokkum en de waterloop van de Murk, waarover nu een geklonken ijzeren ophaalbrug met vakwerk van omstreeks 1920 ligt. De schilderachtige hoofdstraat, de Van Sminiawei, vertoont met haakse bochten naar het zuiden en het oosten een bajonetvorm, waardoor die perspectieven verrassend zijn. Het effect wordt versterkt door onregelmatige rooilijnen. De bebouwing aan weerszijden dateert voornamelijk uit de tweede helft van de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw, waarin burgerwoningen domineren. De dorpskerk staat op een verhoogd kerkhof.

Net als bij de buurdorpen was het dorp een gewilde vestigingsplaats voor adel en patriciaat. Er zijn in de 17de eeuw drie staten gebouwd, waarvan de diverse malen sterk verbouwde Klinze - oorspronkelijk Aysmastate - is overgebleven. Van de in 1916 gesloopte Sminiastate bestaat de boswachterswoning in chaletstijl nog wel.

- *gemeente Tytsjerksteradiel*
- *streekdorp*
- *710 inwoners*
- *272 woningen*
- *128 arbeidsplaatsen*

Ruimtelijke kwaliteitsparagraaf

De ruimtelijke kwaliteitsparagraaf brengt de wordings-geschiedenis van Aldtsjerk in beeld en geeft de identiteit van het dorp weer met behulp van het dorps-DNA ©. De specifieke ruimtelijke kenmerken van het dorp vormen de inspiratie voor ontwikkelingsmogelijkheden. Het benoemen van toekomstkansen biedt mogelijkheden voor verdere kwaliteitsontwikkelingen (*) waarbij versterking van het dorps-DNA (de identiteit van het dorp) voorop staat. De identiteit van het dorp is onlosmakelijk verbonden met het omliggende landschap, het gebieds-DNA. De identiteit wordt vertaald in dragers: groene dragers (de groenelementen), blauwe dragers (water), grijze dragers (infrastructuur) en rode dragers (bebouwing).

Aldtsjerk heeft een unieke cultuurhistorische waarde die zowel sociaal als ruimtelijk nog steeds in de kern van het dorp zichtbaar en voelbaar is. Deze unieke identiteit is een waardevol erfgoed dat Aldtsjerk onderscheidt van andere dorpen. De ruimtelijke kwaliteiten vormen een belangrijke sleutel tot sociale binding en zijn de motor voor investeringen in de eigen omgeving. Deze zijn in de toekomst noodzakelijk om de vitaliteit van het dorp te waarborgen. De kwaliteiten van Aldtsjerk zijn op basis van het dorps-DNA vertaald naar kansen voor de groene, blauwe, grijze en rode dragers.

Er is onderzocht op welke wijze de identiteitsdragere kansen bieden voor ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit in Aldtsjerk. De ruimtelijke kwaliteitsparagraaf is naast de dorpsvisie een belangrijk document voor Doarpsbelang Aldtsjerk in het overleg met overheden, instellingen en de eigen achterban.

Als instrument voor de dorpsbewoners en voor een ieder die zich voor de kwaliteitsontwikkeling van Aldtsjerk inzet, is het zaak om de kwaliteiten en ambities van het dorp vast te leggen in een omvattend dorpsplan.

Het dorpsplan van Aldtsjerk omvat:

1. De dorpsvisie van Aldtsjerk: 'Een brug tussen 2006 en 2012', waarin door Doarpsbelang Aldtsjerk de prioriteiten van het dorp zijn benoemd.
2. De ruimtelijke kwaliteitsparagraaf als inspirerend document waarin vanuit de historisch gegroeide kwaliteiten mogelijke dorpsontwikkelingen zijn aangegeven in een ontwikkelingskansenkaart.
3. Een dorpsontwikkelingsproject waarin, op basis van de dorpsvisie en de ruimtelijke kwaliteitsparagraaf, op maat gemaakte projecten worden voorgesteld die integraal gebiedsgericht zijn en kunnen bijdragen aan de dorpsontwikkeling én de ruimtelijke kwaliteit van Aldtsjerk. De dorpsontwikkelingsprojecten dragen plannen aan voor de korte, middellange en lange termijn.

De resultaten van deze ruimtelijke kwaliteitsparagraaf dienen voor de gemeente als richtinggevend uitgangspunt voor het opstellen en toetsen van stedenbouwkundige plannen en beeldkwaliteitsplannen. De provincie steunt in het Streekplan 2007 deze aanpak (** Streekplan Fryslân 2007, Om de kwaliteit fan de romte, blz. 114).

De ruimtelijke kwaliteit van dorpen

Een dorp wordt gevormd in nauwe samenhang met het omringende landschap. De ruimtelijke kwaliteit van een dorp is sterk gekoppeld aan de karakteristieken van het omliggende landschap. Dit maakt dat de ruimtelijke kwaliteit in dorpen een andere betekenis heeft dan in steden.

Aldtsjerk ligt op de overgang van twee landschappen; de Noordelijke Wouden en het kleigebied. Beide landschappen worden van elkaar gescheiden door de Murk, de vaart die door de kern van Aldtsjerk stroomt. De situering in het landschap bepaalt mede de relatie van Aldtsjerk met de omgeving en de plaatselijke cultuurhistorie.

Ruimtelijke kwaliteit wordt bepaald door:

Gebruikswaarde

Gebruikswaarde zit in de bruikbaarheid van dorpen als woon- recreatie- en werkomgeving (doelmatigheid en functionele samenhang).

Belevingswaarde

Belevingswaarde zit in de unieke gebiedsspecifieke kenmerken, zoals culturele identiteit en de leesbaarheid van de historie van een gebied en plek (diversiteit, identiteit en schoonheid).

Toekomstwaarde

Toekomstwaarde zit in de kansen van een dorp om diverse functies, aansluitend op de specifieke ruimtelijke kenmerken in de toekomst te blijven ontwikkelen (duurzaamheid, inpasbaarheid en beheerbaarheid).

Aldtsjerk 2000

** Nieuwe kijk op oude dorpen*

In 2005 is gestart met het Belvédère project Nieuwe kijk op oude dorpen. In 2006 heeft het onderzoek een vervolg gekregen met Nieuwe kijk op dorpsplannen waarin voor Aldtsjerk, samen met vijf andere dorpen in de Stadsregio Leeuwarden, vanuit de ontwikkelde ontwerpmethodiek naar de ruimtelijke toekomst van het dorp is gekeken. De dorpsplannen worden hierin uitgewerkt naar concrete maatregelen, prioriteitstelling en fasering. Aldtsjerk heeft op een interactieve wijze bijgedragen met het benoemen van zijn ruimtelijke kwaliteiten en ambities.

*** Streekplan Fryslân 2007*

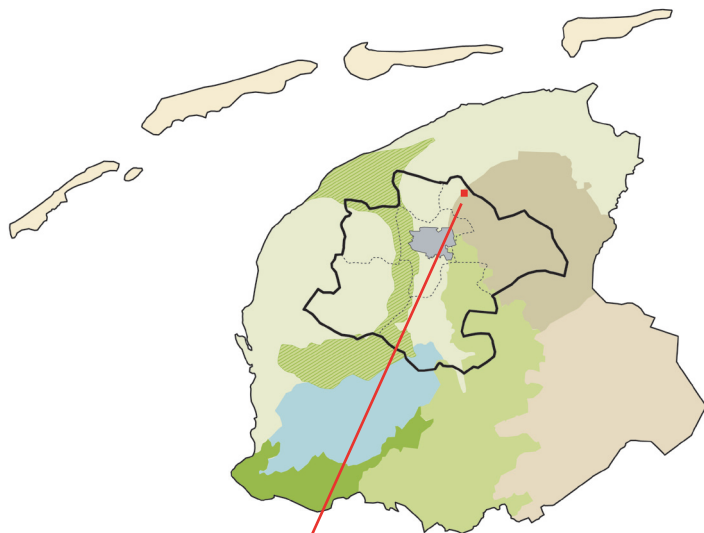
“Ter verhoging van de ruimtelijke kwaliteit vinden wij het van belang dat gemeenten in bestemmingsplannen voor uitbreidingslocaties en in bestemmingsplannen voor het buitengebied, een ruimtelijke kwaliteitsparagraaf opnemen..“
“In de ruimtelijke kwaliteitsparagraaf laten gemeenten zien op welke wijze in het plan aandacht is geschonken aan de verhoging van de ruimtelijke kwaliteit. Dit instrument is een procesvereiste. In de paragraaf wordt aandacht geschonken aan:

- het benoemen van de bij het plan betrokken belangen, waarden en partijen;*
- de communicatie met andere partijen over het plan;*
- de ‘draagkracht’ van het landschap voor de opvang en inpassing van nieuwe functies, systematisch te beoordelen op grond van een samenhang van de*

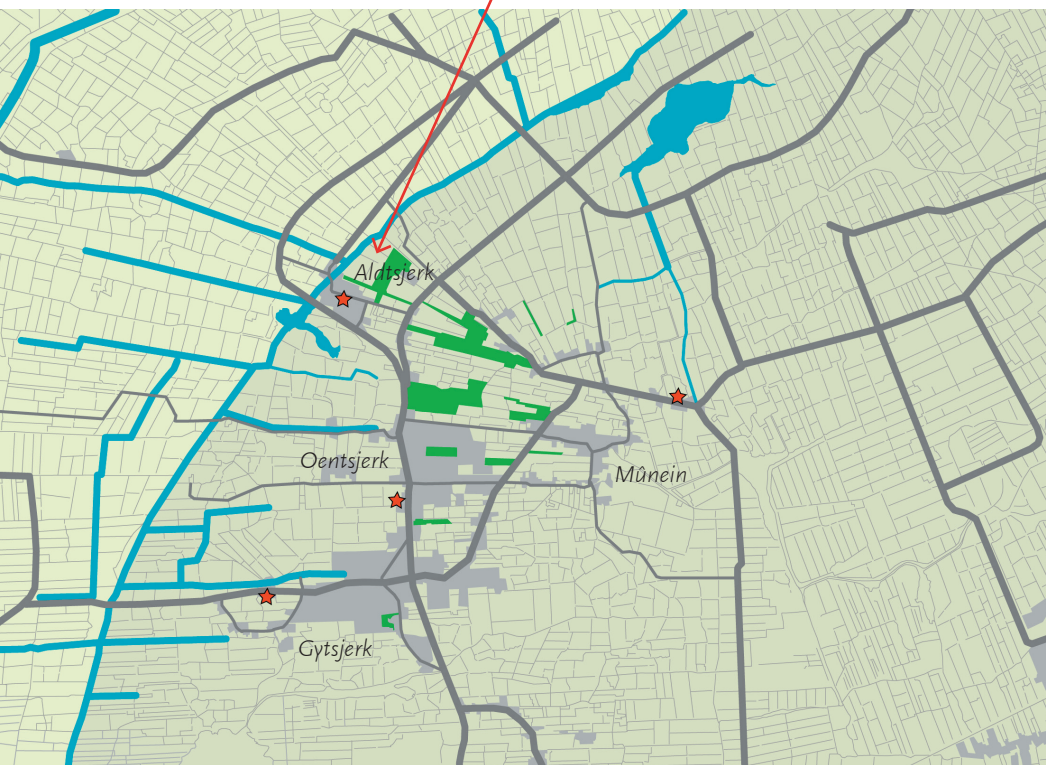
ondergrond, netwerken en het nederzettingspatroon;

- relevante landschappelijke kernkwaliteiten op basis van een analyse van het plangebied;*
- relaties met bovenliggende plannen, waaronder (inter)gemeentelijke structuurplannen en streekplan, met een doorkijk naar de middellange en lange termijn;*
- beeldkwaliteit, bebouwingstypologieën en vormen, materiaal- en kleurgebruik.*

Voor ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied met een grote ruimtelijke invloed vinden wij het gewenst dat in bestemmingsplannen eveneens een ruimtelijke kwaliteitsparagraaf wordt opgenomen. De aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en de feitelijke doorwerking daarvan in concrete projecten en plannen, zullen wij monitoren en evalueren.”

- Bekengebied / Zuidelijke Wouden
- Gaasterland
- Kleigebied
- Kleigebied (voormalige Middelzee)
- Laagveengebied
- Merengebied
- Noordelijke Wouden
- Waddeneilanden

Gebieds-DNA

De ligging van Aldtsjerk op de overgang van twee landschappen - de Noordelijke Wouden en het kleigebied - bepaalt grotendeels het gebieds-DNA van Aldtsjerk. Beide landschappen worden van elkaar gescheiden door de Murk, de vaart die door de kern van Aldtsjerk stroomt. De Noordelijke Wouden zijn aangewezen als nationaal landschap. Als nationaal landschap bezit de Noordelijke Wouden een unieke combinatie van cultuurhistorische en natuurlijke elementen; een specifieke samenhang tussen de verschillende onderdelen van het landschap, zoals natuur, reliëf, grondgebruik en bebouwing. Dit zeer kleinschalige landschap is bijzonder in Nederland. De strokenverkaveling met een kenmerkende verhouding van lengte en breedte (3:1 tot 5:1), gecombineerd met de aanwezigheid van elzensingels of houtwallen op de perceelsranden, geven een zeer fijnmazige verzameling van kleine groene ruimtes. Aldtsjerk ligt op de noordelijke uitloper van de hoger gelegen zandrug in de Noordelijke Wouden. De reeks van dorpen - Oentsjerk, Mûnein, Gytsjerk - op de uitloper van deze zandrug wordt ook wel de Trynwalden genoemd. In deze overgangszone zijn ook de landgoederen en stateterreinen ontwikkeld, zoals De Klinze in Aldtsjerk en Stania State in Oentsjerk. Ten noordwesten van Aldtsjerk begint het kleigebied. Het landschap is in tegenstelling tot de Noordelijke Wouden zeer open en grootschalig. Hier bepalen de onregelmatige blokverkaveling, de dijken en vaarten (o.a. de Murk) de landschappelijke structuur. Opgaande beplanting concentreert zich rondom de (boeren)erven en langs hoofdontsluitingswegen.

Kernkwaliteiten

- Aldtsjerk ligt op overgang van twee verschillende landschappen
- fijnmazig en kleinschalig besloten landschap (Noordelijke Wouden) ten zuidoosten van Aldtsjerk
- grootschalig open kleigebied ten noordwesten van Aldtsjerk

*Noordelijke
Wouden*

kleigebied

de Murk

situatie 1800

water scheidt klei- en zandgebied, dorpsontwikkeling op zandrug

situatie 1900

fijnmazig netwerk van houtsingels, lanen en bospartijen

situatie 2000

ontwikkeling over de Murk, in het kleilandschap

Ontwikkeling van Aldtsjerk

De Murk ligt centraal in de oude kern van Aldtsjerk en vormt de scheiding tussen de twee landschappen. Het dorp kreeg gestalte rondom de kruising van de weg van Leeuwarden naar Dokkum en de waterloop van de Murk. Van oorsprong vindt ontwikkeling van bebouwing plaats op de hogere en droge zandgronden. Aldtsjerk heeft zich om die reden in eerste instantie dan ook op de noordelijke uitloper van de zandgronden ontwikkeld. Voorname boerderijen en landgoederen liggen buiten het dorp, op de overgang van de zandgronden naar de kleigebieden.

In de loop van de tijd heeft Aldtsjerk zich verder ontwikkeld, niet alleen de woningbouw maar ook de bedrijvigheid. Met de ontwikkeling van het bedrijventerrein is de sprong over de Murk gemaakt.

Ten noorden van het dorp ligt landgoed De Klinze, dat ooit als centrum van cultuur in de regio heeft gediend. Het landgoed is door middel van majestueuze lanen gekoppeld aan Aldtsjerk.

Ten zuiden van Aldtsjerk ligt het schilderachtige Oudkerkermeer, dat in verbinding staat met de Murk. Het meer is rond 1970 doorsneden door de provinciale Marwei.

De murk, centraal in het dorp, kruist de oude weg van Leeuwarden naar Dokkum

Dorps-DNA

De voor Aldtsjerk herkenbare en typerende cultuur-historische- en landschappelijke identiteit wordt weergegeven in het zogenaamde dorps-DNA. De identiteit wordt bepaald door de typerende groenstructuur, waterstructuur en infrastructuur en de typerende bebouwing, ook wel genoemd: de groene, blauwe, grijze en rode dragers. De verhouding tussen deze dragers, hun opbouw en hun ruimtelijke opzet bepalen het karakter van Aldtsjerk. Nieuwe ontwikkelingen kunnen op deze bestaande identiteitsdragere voortborduren en daarmee de karakteristieke van het dorp versterken.

Aldtsjerk is als streekdorp op het zand ontstaan. De dorpskern toont het historisch karakter en de ontstaansgeschiedenis van het dorp. De eerste bebouwing van Aldtsjerk heeft zich op het kruispunt van water en weg ontwikkeld. Het dorp is langzaam gegroeid, eerst langs de Murk, daarna in voornamelijk oost-westelijke richting.

Vanuit zuidwestelijke richting verschijnt het dorp als voorpost van de bossen van de Trynwâlden, onderdeel van de Noordelijke Wouden. De veelal oost-west gerichte lanen en smalle (bos)percelen bieden een sterke en herkenbare structuur.

Landgoed De Klinze is door middel van de lange bomenlanen verbonden met het dorp. Het dorp ligt op een strategische locatie tussen de bossen en het Oudkerkermeer.

Het Oudkerkermeer staat in verbinding met de Murk, die deel uitmaakt van de Noordelijke Elfstedenvaarroute (van Berlikum via Bartlehiem en Aldtsjerk naar Leeuwarden). De Murk loopt dwars door de oude kern van het dorp, maar is alleen vanaf de brug in het centrum te beleven. Aan de westzijde van Aldtsjerk, tegen de Marwei ligt de dorpshaven.

De provinciale Marwei doorsnijdt de verbinding met het Oudkerkermeer. De dorpsstraat ligt haaks op de richting van de Murk.

Groene kwaliteiten

Op de hoge en droge zandgronden waarop Aldtsjerk is ontstaan vormen de eiken- en beukenbomen een stevige lanenstructuur (1), als een voorpost van de bossen van de Trynwâlden. Het relatief dichte netwerk van lanen wordt afgewisseld met open enclaves van lange en smalle percelen daartussen (2).

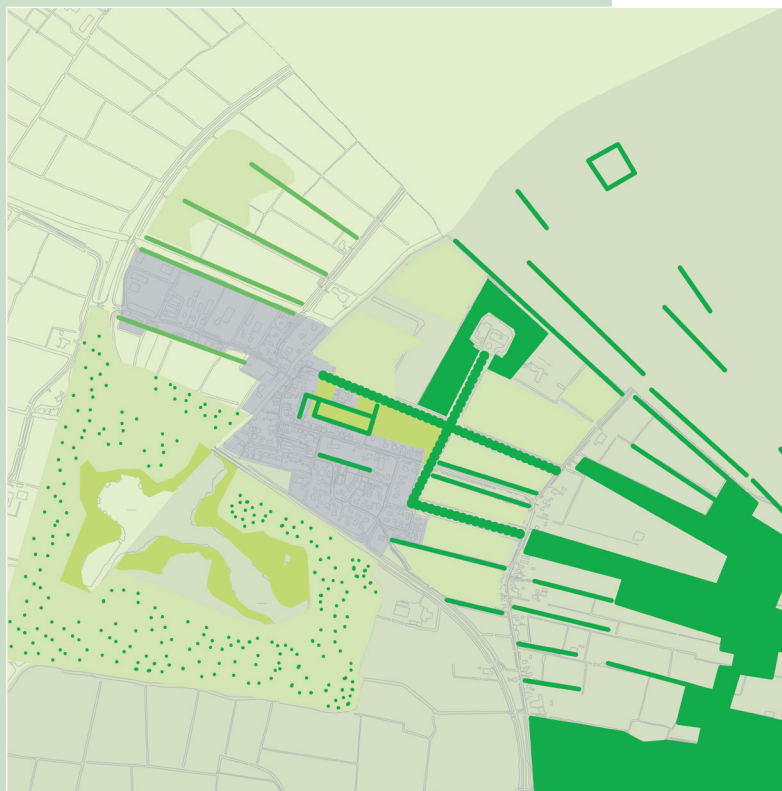
Haaks op de oostwestelijke richting van het landschap is het landgoed De Klinze gesitueerd. In 1822 werd door landschapsarchitect Lucas Pieter Roodbaard het park rondom de state in Engelse landschapstijl aangelegd (3). De majestueuze oprijlaan geeft landgoed De Klinze en haar omgeving nog steeds een statig karakter.

Ten noordwesten van het dorp is de overgang naar het kleilandschap, waar het beeld wordt bepaald door het grootschalig en open landschap, afgewisseld met opgaande beplanting rondom de erven.

Uitgangspunten voor kwaliteitsontwikkelingen

- *structuur van lanen en open enclaves*
- *aansluiten op structuur De Klinze*
- *lange lijnen, smalle percelen*
- *bomen en bospartijen op de zandgrond*
- *kleigebied open en grootschalig*

Groene kansen

Aldtsjerk heeft goede kansen om het groene karakter te versterken. De landschapsstructuur biedt een goede basis. De ligging op de overgang van twee landschappen, met de Murk als scheiding, kan met het ontwikkelen van de groenstructuur sterker tot uiting worden gebracht. De lanenstructuur dient als verbindend element tussen het landschap en het dorp en zorgt tevens voor een 'fijne' overgang tussen dorp en landschap. De noordelijk

gelegen lanen bieden kansen om vanuit de dorpskern de ruimtelijke relatie met landgoed De Klinze te versterken. Het landschap ten oosten van de Murk en ten westen van landgoed de Klinze moet het open karakter behouden. Behoud van de open ruimte is essentieel voor de afwisseling van bosgebied en open enclaves.

Het bedrijventerrein ten noordwesten van de Murk kan aantrekkelijker worden door het gebied aan te laten sluiten op de landschappelijke kernmerken; opgaand groen in de vorm van boerenerven en houtsingels. Het ontwikkelen van nieuwe 'bedrijfserven' is een goede strategie, die aansluit bij het ontwikkelen van landschappelijke kwaliteit.

Rondom het Oudkerkermeer kan een waterrijk en ecologisch interessant milieu worden ontwikkeld.

Blauwe kwaliteiten

Aldtsjerk is ontstaan op de kruising van de weg naar Leeuwarden en de waterloop de Murk (4). De Murk grenst aan zowel het open kleilandschap als het kleinschalige landschap van de Noordelijke Wouden. Hoewel de Murk door de kern het dorp loopt (5), is het water slechts op enkele plekken zichtbaar en beleefbaar. De Murk heeft in voornamelijk westelijke richting een aantal opvaarten die voor afwatering van het open kleigebied zorgen. Het Oudkerkermeer (6) ten westen van Aldtsjerk ligt aan de rand van het dorp en wordt voornamelijk als recreatieplas gebruikt.

Uitgangspunten voor kwaliteitsontwikkelingen

- één hoofdvaart, de Murk, als scheiding van twee landschapstypen
- opvaarten aan de Murk
- zichtbaar en beleefbaar water, met openbare oevers
- doorgaande waterverbindingen

Blauwe kansen

De kwaliteit van Aldtsjerk is deels gekoppeld aan de ligging aan het openbare vaarwater. Aldtsjerk is ontwikkeld rondom de Murk, een openbaar vaarwater met van oorsprong diverse opvaarten in zowel westelijke als oostelijke richting. In de loop van de tijd is de beleefbaarheid van het water in de kern afgenomen. Bij ontwikkelingen in en rondom Aldtsjerk moet het dorp investeren in openbaar water. Ontwikkeling van nieuwe

natte infrastructuur - met openbaar toegankelijke oevers - biedt kansen om een aantrekkelijk nieuw woon- en leefmilieu te creëren, aansluitend op de landschappelijke kwaliteiten van de plek.

Met de ontwikkeling van de Noordelijke Elfstedenvaarroute wordt de Murk voor pleziervaartboten beter bevaarbaar. Het openstellen van de Noordelijke Elfstedenvaarroute zal naar verwachting een flinke opsteker betekenen voor de regio. Inspelend op deze ontwikkeling kan uitbreiding van de passantenhaven de recreatieve waarde en daarmee de economische waarde van Aldtsjerk vergroten. Aansluiting van de passantenhaven op zowel de dorpskern als de omgeving van het Oudkerkermeer, in combinatie met andere recreatieve functies en een goed oversteekbare rondweg bieden kansen voor Aldtsjerk.

Grijze kwaliteiten

De Van Sminiaweg (7) vormt van oorsprong de weg naar Leeuwarden en is daarmee een van de oudste identiteitsdragers van Aldtsjerk. De infrastructuur loopt grotendeels parallel aan de groenstructuur van Aldtsjerk en omgeving; in oost-westelijke richting. De haaks daarop gesitueerde toegangslaan (8) naar landgoed De Klinze vormt hierop een uitzondering. De Van Sminiaweg kent een aantal (haakse) bochten waardoor er verrassende perspectieven zijn ontstaan (9).

Uitgangspunten voor kwaliteitsontwikkelingen

- *infrastructuur parallel aan groenstructuur*
- *recreatief wandel- en fietsnetwerk*
- *relatie infrastructuur stateterrein en infrastructuur van de dorpskern*
- *hoekverdraaiingen in de straatprofielen*

Grijze kansen

In Aldtsjerk liggen kansen om de diversiteit van beide landschappen voor het recreatief netwerk beter beleefbaar te maken. Een fiets- en wandelverbinding aan de zuidwestzijde van het dorp kan aansluiten op het al bestaande netwerk van paden door het boomrijke zandgebied aan de noordoostzijde van het dorp. Langs de Murk liggen er kansen een fietsverbinding te ontwikkelen, vanaf de Rhaladyk naar de Wynserdyk richting het Elfstedenmonument. Naast deze recreatieve verbinding liggen er kansen de kruising van de Murk en de Van Sminiaweg in de dorpskern te versterken.

Van alle grijze dragers van Aldtsjerk heeft vooral de bestaande rondweg (Marwei) een grote kans tot kwaliteitsverbetering. Met de komst van De Centrale As, de nieuwe weg van Dokkum tot aan de Wâldwei bij Nijega, neemt de verkeersintensiteit in en rond de dorpen af. Voor Aldtsjerk geldt dat de Marwei een andere verkeersintensiteit zal krijgen. De kans ligt in een ruimtelijke aanpassing van het huidige straatprofiel. De Marwei kan daardoor veranderen van een doorgaande route in een dorpsstraat met een doorgaand karakter. De leefbaarheid en relatie met het omliggende landschap zal hierdoor versterkt worden.

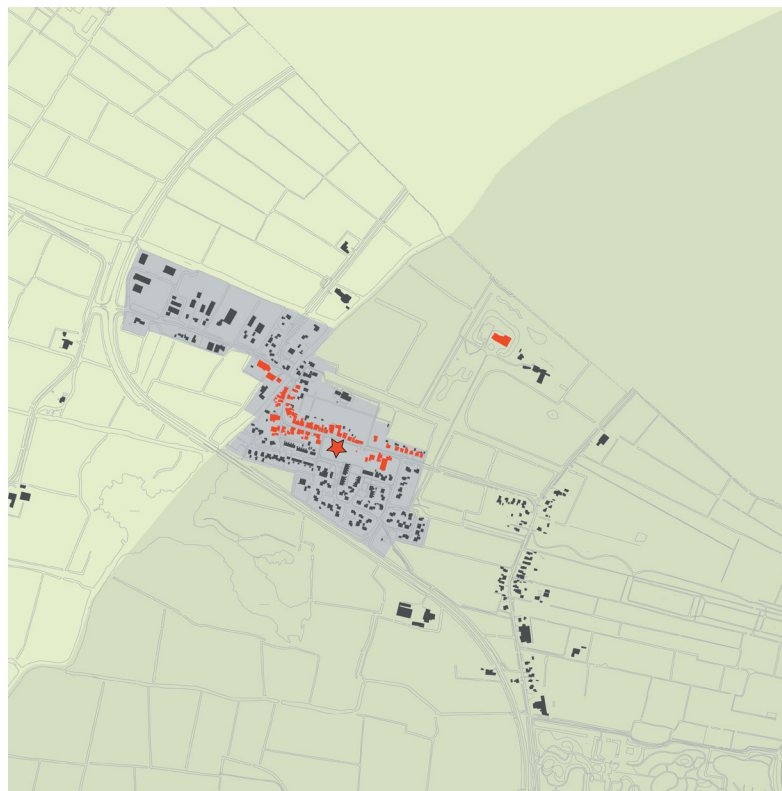

Rode kwaliteiten

De oudste bebouwing bevindt zich langs de Van Sminiaweg. De compacte en relatief lage bebouwing staat op een onregelmatige rooilijn ten opzichte van de straat (10). De kerk (11) met het verhoogde kerkhof staat centraal aan de Van Sminiaweg.

De hoger gelegen zandgronden was van oorsprong een gewilde vestigingsplaats voor buitenhuizen voor de adellijke en rijkere niet-adellijke klassen. Er zijn in de zeventiende eeuw drie staten in Aldtsjerk gebouwd; Aysmastate (De Klinze), Sminiastate en Heemstrastate. De Klinze (12) is de enige overgebleven state van Aldtsjerk. De Klinze is in de afgelopen jaren in oude luister hersteld en doet tegenwoordig dienst als hotel en conferentieoord. Sminiastate is in 1916 gesloopt. De boswachterswoning in chaletstijl is daarbij gespaard gebleven. Op de locatie waar ooit Heemstrastate heeft gestaan is tegenwoordig een zorgcentrum met de zelfde naam te vinden.

Tot in 1930 werd het oude Heemstrastate bewoond. In het begin van de jaren '70 van de vorige eeuw is de state afgebroken. Het oude tuinhuis en een deel van het park herinneren nog aan de oude state.

Uitgangspunten voor kwaliteitsontwikkelingen

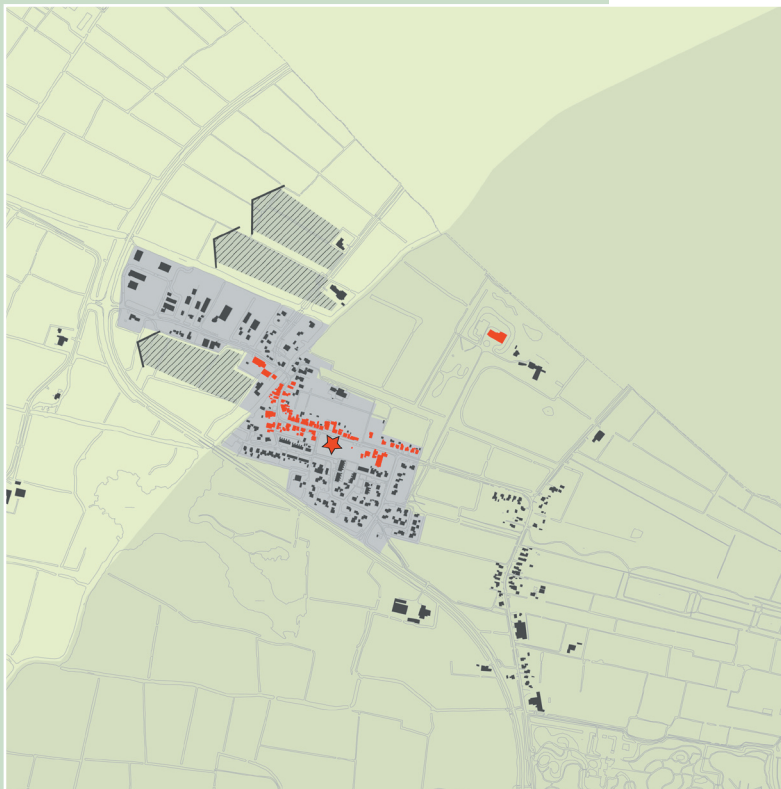
- *compact bouwen in/aan de kern*
- *aansluiten op bestaande karakteristieken in architectuur en stedenbouw (verspringende rooilijn, maat, schaal en situering van de bebouwing)*
- *woongebieden aansluiten op (openbaar) water en/of de aanwezige laanstructuur*

Rode kansen

In combinatie met ontwikkeling van natte infrastructuur en het versterken van de groenstructuur ontstaat een sterk casco voor ontwikkeling van woon- en werkmilieus. Ontwikkeling waarbij de structuur van het landschap de basis vormt is hierbij een voorwaarde. Ten noordwesten van de Murk liggen kansen om een bijzonder woonmilieu voor een brede doelgroep te ontwikkelen. In combinatie met de groenstructuur (houtsingels en groene erven)

sluit het woonmilieu aan bij het open kleilandschap.

Voor ontwikkeling van bedrijvigheid wordt een combinatie met water gezocht, ten noordwesten van de Murk. Een passende groenstructuur in de vorm van bedrijfserven biedt een kwaliteitsslag voor het bedrijventerrein.

Ontwikkelingskansen

De landschappelijke structuur van Aldtsjerk bestaande uit groene, blauwe en grijze dragers vormt de basis voor nieuwe ontwikkelingen. Door de bestaande (cultuurhistorische) structuur te versterken, ontstaat een groen-blauw-grijs raamwerk (casco) als basis voor nieuw programma en ruimtelijke kwaliteit. Bij ontwikkelingen moet altijd gezocht worden naar combinaties van groene, blauwe, grijze of rode identiteitsdragers. Op die basis kunnen een grote recreatieve en economische waarden en waar wenselijk een hoge woonkwaliteit worden gerealiseerd. De ontwikkelingskaart laat dan ook veel nieuw groen en nieuw water zien.

De ligging van Aldtsjerk op de overgang van twee uiteenlopende landschappen biedt een hoge woonkwaliteit en biedt kansen voor recreatieve ontwikkelingen. De ontwikkelingskaart laat veel nieuw groen en water zien, waaraan nieuwe woon- en recreatieontwikkelingen gekoppeld zijn. De meest belangrijke blauwe drager, de Murk, blijft ook in de toekomst hét verbindende onderdeel tussen de verschillende landschappen rondom Aldtsjerk. Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde is het openbaar karakter van het water, de oevers en de groenelementen essentieel. De toegankelijkheid van de te ontwikkelen gebieden ten noordwesten van de Murk dragen bij aan de leefbaarheid van het dorp en de beleefbaarheid van het omringende landschap.

Aan de noordwestzijde van Aldtsjerk worden woonmilieus gekoppeld aan openbaar water en cultureel groen (lanen en smalle bospercelen). Kleine en smalle percelen tussen de Marwei en de noordelijke ontwikkelingen zorgen ervoor dat de Marwei autonoom in het landschap ligt, los van het dorp. De ontsluiting van ontwikkelingen sluiten aan op de infrastructuur vanuit de kern waardoor de ontwikkelingen een sterke relatie met de bestaande kern krijgen.

Aan de noordwestzijde van Aldtsjerk worden recreatieve functies gekoppeld aan water en natuurlijk groen. Nabij de Klinze kunnen kleinschalige recreatieve elementen worden

toegevoegd. De natuurwaarden rond het Oudkerkermeer worden versterkt. Door ontwikkeling van wandel- en fietspaden wordt het recreatieve netwerk uitgebreid. Door verbetering van de bevaarbaarheid van de Murk - als onderdeel van de Noordelijke Elfstedenroute - is de ontwikkeling van een passantenhaven mogelijk. Ontwikkeling en uitbreiding van natte infrastructuur biedt een recreatieve meerwaarde voor Aldtsjerk en omgeving.

Ontwikkeling van herkenbare dorpsentrees en dorpsaanzichten levert een bijdrage aan de ruimtelijke identiteit van de verschillende landschappen ten oosten en ten westen van de Murk. Op termijn zal door de ontwikkeling van De Centrale As (de nieuwe weg van Dokkum tot aan de Wâldwei bij Nijega) de verkeersintensiteit van de Marwei afnemen. Afwaardering, herinrichting en herprofilering van de provinciale weg leidt ertoe dat de Marwei de uitstraling krijgt van een doorgaande dorpsstraat.

De ontwikkelingskansen van Aldtsjerk weerspiegelen de ambities die in het dorp aanwezig zijn. Doordat de kaart in samenspraak met de bevolking is opgesteld kan hij op veel draagvlak onder de bewoners rekenen.

Mede door de landschappelijke inbedding, sluit de kaart aan op het provinciaal beleid ten opzichte van landschap en ontwikkeling. De kaart biedt de mogelijkheid om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (dit kan de ontwikkeling van groen, water, infrastructuur en/of bebouwing betreffen) rekening te houden met de identiteit en de lange termijnambitie van het dorp.

De contouren die op de kaart worden aangegeven zijn geen harde grenzen. Zij geven een ontwikkelingsrichting aan die past bij de structuur en identiteit van Aldtsjerk. Het is geen doelstelling om deze contouren in hun geheel op korte termijn op te vullen of een snelle groei in deze richting te forceren. Afhankelijk van toekomstige ruimtevragen kan binnen het casco -dat een basis vormt voor ruimtelijke kwaliteit- voor elke functie binnen het dorp een plek worden gevonden. Op deze manier dragen nieuwe ontwikkelingen bij aan de versterking van de dorpsidentiteit en kwaliteit van Aldtsjerk. Initiatieven buiten deze contouren of richtingen dienen zeer kritisch te worden bekeken.

Colofon

redactie:
NoordPeil landschap & stedenbouw

foto's en afbeeldingen:
Peter Karstkarel
Doarpsbelang Aldtsjerk
NoordPeil landschap & stedenbouw

vormgeving:
Marleen Luiten, Oker Ontwerpen & Illustraties

drukwerk:
Grafische Groep van der Eems

opdrachtgever:
Stichting De Nieuwe Kijk

in samenwerking met:
Provinsje Fryslân
Gemeente Tytsjerksteradiel
WoonFriesland
Doarpsbelang Aldtsjerk

adviseur:
NoordPeil landschap & stedenbouw

projectnummer:
361 03 418 Aldtsjerk

datum:
juni 2008

De ruimtelijke kwaliteitsparagraaf van Aldtsjerk is onderdeel van het Belvédèreonderzoek Nieuwe kijk op dorpsplannen. Voor meer informatie: www.noordpeil.nl

Legenda

- landschapstypen*
- kleigebied
 - Noordelijke Wouden
- groene dragers en kansen*
- erf, veld, weiland
 - bos
 - laan
 - singel, houtwal, dijk
 - cultuurhistorisch erfgoed
 - sportterrein
 - te ontwikkelen cultuurlandschap
 - te ontwikkelen natuurlandschap
 - te ontwikkelen laan, singel, houtwal, dijk
 - versterken van cultuurhistorisch erfgoed
- blauwe dragers en kansen*
- open water, meer, poel, vijverpartij
 - vaart, sloot
 - verdwenen vaart, sloot
 - te ontwikkelen water
- grijze dragers en kansen*
- weg, straat
 - pad, steeg
 - verdwenen weg, straat, pad, steeg
 - te ontwikkelen weg, straat, pad, steeg
 - te verbeteren weg, straat, pad, steeg
- rode dragers en kansen*
- historische kern
 - bebouwing
 - kerk(toren)
 - verdwenen bijzondere bebouwing
 - ontwikkelingsrichting bebouwing
 - recreatief gebruik
 - ontwikkelingsrichting recreatie
- beleving*
- zicht vanuit het dorp
 - zicht op het dorp

Met dank aan financiële bijdrage:

